

Djeca od pruća

Dan je počinjao tako da smo debelog crnog mačora tjerale sa svog uzglavlja.

Rođene smo ranih osamdesetih. Moja sestra blizanka, i ja. Zbog sličnosti teško su nas raspoznavali, pa su neki mislili da je samo jedna. U vrijeme našeg djetinjstva, još su se slušale kasete a vrata se po noći nisu zaključavala.

Živimo u malenom selu na sjeverozapadu. Nekoliko je kuća razmješteno cik-cak duž ceste, sve do šume. Cesta je put s navoženim i ugaženim žutim pijeskom i pokojom gromodom oštrog kamena. Prema kraju samo obična izgažena, utabana zemlja.

Automobili su tuda rijetko prolazili, a kad bi u dvorište netko došao, zastori susjednih kuća oživjeli bi kao da sami duhovi pozdravljaju pridošlice.

Mještani radišni ljudi, izraubani teškim fizičkim radom. Bilo je i onih što su se vratili iz Njemačke, i mirno provodili svoje penzionerske dane, ubirući plodove minulih vremena.

Nasuprot njima u nekim kućama vodio se žalostan život. Koliko god se trudili, nikada ništa nisu ubrali. Bilo je i napuštenih kuća. Njihovi stanari, prestali su tražiti razloge svoga postojanja ovdje. I oni koji su odlučili živjeti a ne postojati, davno su napustili ovo mjesto.

To zadnje ljeto pred malu školu, bila je suša. Užarena kugla visoko na nebu, uzbivala je zrak. Ni daška vjetra.

Voljele smo kad bi kod nas dolazio djeda Žirko. Uživiljeno je razgovarao s našim ocem. On nam i nije bio djed, ali smo ga voljele. Dolazio je pješice uvijek u crnom odjelu, bijeloj košulji i šeširu bez obzira na vrućinu i omaru.

Imao je beskrajno duge šake. U rano ljeto donosio nam je stručke divljih jagoda. Na male crvene plodove mirisale su nam ruke.

Sjedile bi mu pod nogama i slušale. Samo ponekad licem bi mu preletjela sjena starosti. Imao je duboke brazde po licu i zamišljene oči. Uvijek je govorio sa žarom. Namigivao, zastajkivao, prožimao govoranciju anegdotama. A govorio je o strašnim stvarima. O drugom svjetskom ratu, zarobljavanju, gladi.

Žilave ruke slobodno su mlatarale zrakom, dok je između dugih prstiju pomalo nalik na pauka, držao opušak. Uvijek je bio opušak. Jer je već popušene cigarete odmetao i sadržaj pougljenih listića nanovo omatao u novinski papir. Onaj dio bez puno tinte. Ponekad je savio svoje mršavo tijelo da je izgledao kao osušen, vitičast i čvornat stari čokot loze.

Dane smo često provodile na ledini ispred kuće. Sakrivene u debelom hladu stare tužne vrbe. Sapletale bi njene duge kose i od nje pravile improvizirane ljuljačke.

A onda je kroz selo prošao crveni stojadin zagrebačkih registracija. Ostavio je uskovitlanu prašinu i upitnike u našim očima.

Kuća njene bake bila je posljednja u nizu, tik uz šumu. Stara žena živjela je sama u malenoj kući, dok ju je muž povremeno posjećivao.

Nju su dovezli roditelji. Bili su na godišnjem.

Naši nisu nikada.

- Nina, evo ti prijateljica. - namignuo nam je muškarac sa kukuruzno žutom kosom.

- Vi curke, dobro će te se zabaviti ovo ljeto. - s velikom tremom kimnule smo potvrdno.

Odmjerile smo se pogledima. Nije se toliko razlikovala od nas. Bila je naših godina. Imala ravnu plavu kosu. Mi kovrčavu sive boje blata. Kržljava tanašna djevojčica plavih očiju. Ona je pila mlijeko iz tetrapaka, mi toplo kad bi majka podojila. Ostavljalo je bijele brkove od pijene.

Njen tata radio je u kazalištu, postavljao je scenografiju, a mama u banci.

- Znaš - rekla nam je isto popodne. - Moja mama pije tablete prije posla.

- Zašto? - zinule smo. Mi našu nismo vidjele nikad.

- Pa, da ju opuste i pripreme. I poslije posla isto.

- A zašto onda?

- Pa da zaboravi taj dan. - frknula je nosom važna.

- Kad odrastem i ja ću isto tako. - jetka kiselina pakosti titrala joj je na licu.

- I mi - pogledale smo se značajno.

To ljeto bilo je neobično puno bijelih vunastih oblaka koji su visjeli nad nama. Kako je vrijeme odmicalo, Nina je bivala sve više neustrašiva i pomalo prgava. Funkcionirala je drugačije od nas. Odmjerenije, promišljenije. Nama su se riječi i misli kotrljale paralelno.

Ona nije imala psa, naš se zvao Medo. Bio je star, hrđave boje. Zavezan tako da patrolira cijelim dvorištem. Bile smo zadužene da mu nosimo hranu. Dobivao je kuhane kore od krumpira i stari kruh.

Mi smo imali životinje, zvali smo ih blago. Ona ih se bojala. Nismo imale djeda. Njen je živio u Zagrebu. Visoki muškarac, pretio. Jedva se kretao pomoću dviju štaka. Živio je s muškarcem s kojim je često posjećivao njenu baku. Mještani su s sprdnjom govorili o njima. «topla braća» podizale bi se značajno obrve.

Nismo znale što to znači a nije nas ni bilo briga. Mi smo bile hladne. Često bi u zimi grijale noge sjedeći na štokrlinu. Držale bi ih na staroj zidanoj peći.

- Nekaj se smudi. - vikala bi naša baba. Prasnule bi u smijeh i pobjegle mami. Na čarapama imale smo izdajničku žutu prugu paljotine.

Ninina baba bavila se rukotvorinama. Preko muža prodavala ih je u Zagrebu. Mi smo pak smatrale da čudni ljudi žive u tom gradu. Ne znaju sami šiti, pa kupuju. I naši roditelji prodavali su tamo. Životinje, voće i povrće. Pa, očito, ne znaju ni hraniti ni saditi.

Jednom nam je otac donio haljine. Na volane. Bile su čipkaste sa sitnim cvjetićima. Užas! Plakale smo do pola noći. Osim hlača na tregere, sve ostalo bila je kazna za obje.

- Kud ste krenule? - zagrmi naša baba. Zatekla nas je na štengama.

- Pa, van.

- Tak u štramlama? Pa gde vam je mater da ne pazi dok deca gologuza okolo hodaju.

- Joj baba. To su ti tajice. Ima ih i Nina. - bile smo važne jer smo staroj ženi objasnile stvari. Njoj to nije bogznašto značilo. Stegnula je jače maramu ispod brade gundajući nešto za sebe.

Ljeto nas je kažnjavalo žegom. Sunce je pržilo, zemlja je mirisala. Mi smo pak razmišljale samo o Nini. Ona je sve više pokazivala čudljiv karakter. Čas nepristupačan, čas blagolagoljiv. Trudila se pokazati boljom od nas.

Jednom smo je vidjele kako sakuplja čikove po dvorištu. Potajice ih je jela.

- To se ne radi. Morati ćeš doktoru da ti ih izvadi. - opomenule smo ju.

- Ne, neću. - bila je prkosna

- Da ih pojedete vi, vama bi bilo zlo.

Da dokažemo kako griješi, brzo smo progutale nekoliko komada. Bili su odvratna okusa.
- Hej što to radite? - protrnule smo i pocrvenjele sve tri. Njena baba Ankica podijelila nam je čuške, i zabranila igru ostatak dana.

Ponekad smo joj željele reći, i pogoditi je riječima onako kako je to ona nama činila. Riječi koje se duboko usijecaju a onda zagnoje.

To popodne padala je kiša. Vruće kapi bubnjale su po lišću. Zemlja je ispuštala uzdah zadovoljstva. Nismo imale kud, pa bi igru započinjale u spavaćoj sobi Ninine bake.

Izvukle bi iz ormara sve što smo mogle dohvatiti. Zapuhnuo nas je miris ustajalosti, vlage. Miris listova duhana. Miris nagomilane robe, pljesnivost punih vrećica prošlog života, naguranih u ladice.

Oblačile smo prastaru i preveliku odjeću i paradirale. Dobro smo pazile i upijale svaku pojedinost Nininog pokreta.

Kad nam je dosadilo stale smo jednostavno skakati po krevetu. Opruge su tužno cvilile načete hrđom. Koja će odskočiti više, a koja će se spotaknuti i pasti.

Ne znam kako, ali u jednom trenutku vidjela sam nju, moju sestru kako stoji iza Nine. Širom rastvorenih dlanova udarila ju je s leđa.

Poletjela je u zrak, pa uz tresak glavom u drveni noćni ormarić, sletjela je na pod. Nepomična ostala je ležati na linoleumu.

Strašno sam se uplašila. Nešto nepoznato sijevnulo mi je niz leđa. Ukopalo mi noge duboko u podnicu kreveta.

Trenutak u sobi je nastala tišina. Bila je gusta, ljepljiva, teška. Samo je zidni sat bubnjao koračajući teškim koracima.

- Jesmo li sad iste? - sestra se nadvila nad nepomičnim tijelom. Tad sam to vidjela. Njenu nepoznatu prirodu. Proračunatu .

- Rekla si da mi to ne možemo, evo ti sad.

Uhvativši svojim radarom da nešto ne valja, u sobu je uletjela baba Ankica kao da je svi vrazi gone.. Lice joj se grčilo a usne nabirale prema dolje.

- Što si to napravila? – sunula je prema meni. Ni traga njenoj srdačnosti. Kao da ona druga ne postoji. Lice joj se mijenjalo od zaprepaštenosti do zabrinutosti.

Pretvorila sam se u kip. Odlutala sam u bespuća svemira, nošena ludilom. Plutala sam prema mračnoj rupi.

- Glupačo - njezin histerični glas prosvrdlao mi je lubanju.

- Nisam ja - promucam sa suzama u očima.

- Vraga nisi. - prosikće ljuta.

- Odi doma. Najbolje bi bilo da se više ne viđate. - njezine oči, lice, pokreti zamjerali su mi.

Drhteći iznutra, pobjegle smo.

Kad je na kraju ljeta otišla, u duši nam je ostao nemir. Unutarnja praznina. Stajale smo uz cestu i gledale crveni stojadin kako se odmiče. Sjedila je na zadnjem sjedištu. Okrenula se i pogledala me. Mahnula sam joj. Ona mi je isplazila jezik.

Ubrzo je svemu došao kraj. Jedno jutro majka nas je rano probudila. Rekla je da je vrijeme za malu školu.

- I ne sramoti se - tresla me je za ramena i oštro gledala.

- Ne govori drugoj djeci o svojoj izmišljenoj sestri.

- Pa nije izmišljena - pokušala sam se braniti. Stajala je tamo u hlačama na tregere, sva raščupane kose. Držala se kao da je zagrizla limun.

Imala sam bijele štrample, lakirane cipelice i pristojan rep iz kojeg nije ništa virilo.

- Ne postoji sestra, ni bilo koja druga djevojčica. Zaboravi Ninu, ona je sad u Zagrebu. Samo si ti.

Izašla sam iz dvorišta. Bila sam sama.

Odrasli nikada neće shvatiti, uronjeni u svoje dosadne živote. Oni čak ni ne žive isti život sa svojom djecom.